

Б Ю Л Е Т Е Н Ь
Г Е Т Ь М А Н С Ь К О Ї   У П Р А В И

НА ПРАВАХ РУКОПИСУ.

Ч. 10 - 11.

Новень-Листопад, 1930.

Перед цілим світом і нападками нашими ознаймую та стверджую:
що не маю я жадного своєкористного затаєного бажання,
що кожна думку мою і кожне почуття мое готов я кожної хвилини перед цілим світом ознаймити, та що я вважаю, що фальшива мудрість, яка учить небезпеку оминати, є найшкідливішим з усього того, що нам страх та переполох напечатати можуть, та що я відчував би себе щасливішим од щасливого, коли би мені довелося з славом загинути у розкішнім бою за гідність та волю моєї Батьківщини.

Карл фон Клавзевиц. /1812р./

За Гетьмана і Гетьманський Рід -
за одну для всіх і вищу од всіх законну, маєститичну і загальну Державну Українську Владу.

За всю Землю Українську -
за спільну всім місцевим "уділам", "вірам", "партіям" і "народам" Батьківщину.

За ціле громадянство українське
і за основи його буття як державної нації -
за Церкву.

За єдність сем'ї-родини, співпрацю класів,
за Армію.

ВИДІТЕНЬ ГЕТЬМАНСЬКОЇ УПРАВИ.

Ч.ч. 10-11.

Жовтень-Листопад, 1930р.

З М І С Т:

ЧАСТИНА ОФІЦІЙНА.

---

1. Постанова Ради Присяжних з дня 10 жовтня ..... ст. 1
2. Новий Голова Ради Присяжних..... 1
3. Комунікат Ради Присяжних з дня 25/XI-30р..... 11

ЧАСТИНА НЕОФІЦІЙНА.

---

4. "Саботаж" і "нацифікація" 1
5. З біжучої хвилі 3
6. В оборону великої ідеї, В.Мурашко. 6
7. Чого вчить нас історія 8
8. З листування Гетьманської Управи ..... 10.

ЧАСТИНА ОФІЦІЙНА.

ПОСТАНОВА.

РАДИ ПРИСЯЖНИХ У.С.Х.Д. в дня 10 жовтня 1930 року.

Рада Присяжних Українського Союзу Хліборобів Державників в складі: С.М. ШЕМЕТЯ, О.Ф. СНОРОПИСА-МОЛТУХОВСЬКОГО, Л.С. СІДЛЕНЬКОГО і гр. А.А. МОНТРЕЗОРА, останій має згідно нар.8, гл.ІV регламенту повне уповноваження від Ясновельможного пана Гетьмана, після листовного між собою порозуміння одногосподно **п о с т а н о в л я е:**

Співробітника Присяжного Українського Союзу Хліборобів-Державників Микошу Климовича **М е л ь н и к а** настановити Головою Ради Присяжних Українського Союзу Хліборобів-Державників.

НОВИЙ ГОЛОВА РАДИ ПРИСЯЖНИХ У.С.Х.Д.-

Вище містимо "П о с т а н о в у" Ради Присяжних про однодушне настановлення її Головою п. Микошу **МЕЛЬНИКА**. Подяємо тут короткий життєвий той, хто з 10 жовтня став на чолі вищого органу, якому належить ідейне керівництво всього Гетьманського Руху.

Микоша по батькові Климович **М е л ь н и к**, походить з дрібної хліборобської родини, народився на Київщині в селі Попружні Таршанського повіту в році 1861.

Початкову науку п. Мельник дістав у громадській школі свого села. 12-ти років вступив до реальної гімназії у Бідній-Церкві на Київщині. По закінченню гімназії вступив до Гірничого Інституту в Петербурзі /Вища школа інженерів Гірського діла/, а через два роки перейшов до Петровсько-Розумовської Сільсько-Господарчої Академії у Москві. Академія ця була першою і довгий час одинокою вищою сільсько-господарчою школою в цілій Російській Імперії.

Заснована вона була Олександром П в маєтку, що лежав біля самого міста Москви, належав колись Гетьманові України Розумовському і де ще в часів Гетьмана зберігалася зрештою господарство.

Це гетьманське господарство і стало тепер за досвідченої практичної лабораторії, якою користалися для навчання хліборобської молоді науці госпо дарення на землі.

П. Мельник укінчив Академію в 1887 році. Діяльність свою почав п. Мельник службою в знаменитих на цілу Україну маєтках при с. Диканька, на Полтавщині, через рік перейшов на службу до "Селянського Земельного Банку", в різних відділах котрого й працював ціле життя як учений агроном, над упорядкуванням і поширенням селянського землеводіння і

піддомом техніки селянського господарства. В 1918 році п. Мельник був призначений Гетьманом членом Дирекції Державного Земельного Банку, а пізніше став Управителем того ж банку. З 1924 року п. Мельник працює в Українській Сільськогосподарчій Академії в Подєбрадах / в Чехії/, в характері лектора і завідуючого одного з зразкових господарств Академії.

З 1925 року п. Мельник був Головою Гетьманської організації "Український Стяг". Членом Українського Союзу Хліборобів-Державників п. Мельник є з 1927 року.

П. М. МЕЛЬНИК належить до категорії діячів гетьманського руху, які працюють над переведенням в життя відомих вмі і усталених теоретичних основ сучасного Гетьманського Руху. Організація "Український Стяг", на чолі котрої стоїть протягом 5 років п. Мельник, згідно її статуту, своїм завданням поставила проводити в життя ідеологію Українського Союзу Хліборобів-Державників. Переход Головування в Раді Присяжних У.С.Х.Д. до рук п. М. Мельника означає, що головна увага чолової організації Гетьманського руху в ближчих часах має бути скерована на практичну працю переведення в життя високих і далекосяглих в своїй історичній перелективі ідеологічних засад, створених і спонударізованих основоположниками Українського Союзу Хліборобів Державників.

КОМУНІКАТ ГЕТЬМАНСЬКОЇ УПРАВИ.

в дня 25/XI-1930р.

Гетьманська Управа одержала таку телеграму з Шікаго в дня 15/X с.р.:

"Нагла зміна сталася в Січах: Генеральна Рада Січових Старшин одинадцятого жовтня дев'яност тридцятого за день до мого приїзду завісила доктора Ст. Гриневецького в правах Отамана за непризнання авторітета Гетьмана в наслідок агітації Дининського.

Усуňte його негайно. Лиш слідує. Прому телеграфно уновновадити мене в співпраці з призначеними Старшинами взяти провід Січами, поки не буде справа залагоджена згідно Статуту.

А. ШАЦОВАЛ, 2028 Вальтон Стріт, Шікаго".

У відповідь на се був висланий телеграфно такий наказ його Світлості Ясновельможного Пана Гетьмана:

"Полковнику ШАЦОВАЛУ, 2028 Вальтон Стріт, Шікаго. Завішу д-ра Гриневецького яко Отамана Січей Америки аж до іменування нового Отамана, згідно Статуту.

Дяку полковнику Олександрові Шацовалові новновласть перебрати Управу Січей в порозумінню із Старшинською Колегією. Сердечний привіт всім Старшинам і Січовикам вірним своїй присязі.

Я переконаний, що БОГ поможе Вам і що ПРАВДА переможе.

Гетьман Павло Скоропадський.

15 жовтня 1930 р. Берлін.

16 жовтня 1930 року полковник Ол. Шаповал видав Наказ ч. 1, в котрім сповістив телеграму-наказ Ясновельможного Пана Гетьмана з дня 15 жовтня і слідує:

"Від цього дня властю, даною мені Я о г о С в і т - х о с т ю Я с н о в е л ь м о ж н и м П а н о м Г е т ь м а н о м, обіймаю провід над Гетьманськими Січами в Сполучених Державах Північної Америки і на- казую:

а/ Всім П.п. Окружним і Курінним Отаманам, Сотникам, Січовикам і Січовичкам Гетьманських Січей в Сполучених Державах Північної Америки виконувати лише мої чи моїх відпоручників накази і розпорядження і

б/ жадних наказів, чи розпоряджень самозваних отама- нів, коли б такі з'явилися, н е виконувати".

Дані в наказі тим заогоджуються ряд організаційних питань.

Закінчується наказ такими словами:

"Зі свого боку висловлюю глибоку подяку всім П.п. Окружним та Курінним Отаманам, Сотникам, Січовикам та Січовичкам наших Гетьманських Січей за ту вірність і відданість Вану Я с н о в е л ь м о ж н о м у П а н у Г е т ь м а н у і Гетьманській Управі, що Ви з таким лицарством ви- явили в цей переходовий час нашого організаційного життя.

Вірю, що й надалі Гетьманська Січ буде тією форте- цею-твердицею в наших Гетьмансько-Державницькій Русі, об яку в шент розбиватимуться всі ворожі напади з будь-якої сторони, що скермовані, як відомо нам, до зниження нашого Руху, а тим самим і до знищення нашої святої Національно- Державної Ідеї.

Закликаю всіх Вас, Вірних борців за кращу будучину нашої многостраждальної Батьківщини, до повного послуху, напружити всі Ваши сили, Ваш хист та енергію, щоби ще з більшою посвятою віддати себе тій високо-патріотичній робо- ті, що досі Ви провадили тут, на землях славетного Вашинг- тона.

"БОГ НАМ ДОПОМОЖЕ І ПРАВДА ПЕРЕМОЖЕ".

Доручається П.п. окружним Отаманам наказ цей негайно оповісти в довірених їм округах Гетьманських Січей /включи до найменших січових гуртків/ і про виконання його повідо- ми Січову Централю негайно.

ОЛЕКСАНДЕР ШАПОВАЛ, полковник.

Подробне з'ясування справи одержала Гетьманська Упра- ва з листів від Політичного Референта Січей п.Отамана Іва- на-СМУКА з дня 14.Х, від п.інженера Петра Запорожця з дня 15/Х і від полковника Олександера ШАПОВАЛА з дня 18.Х.

Після того була вислана така телеграма:

"Олександр Шаповал, 2028 Вальтон стріт, Шікаго.

Призначаю Вас Наказним Отаманом, форма січова, від- знаки полковника. Організація повинна перебрати п е р - н а ч від д-ра ГРИНІВЕЦЬКОГО до нового іменування.

Павло СКОРОПАДСЬКИЙ".

З надрукованного в ч.22-м "Січі" з дня 15/ХІ с.р. листа Головного Обовного Канадійських Січей п.В.БОСОГО до

Д-ра Ст.Гриневецького довідуємося, що по невдалій спробі збунтувати Січові Організації в Сполучених Державах Північної Америки Д-р Гриневецький намагався до бунту підбигти Обозну Романду Канадійських Січей, але й тут дістав належну одсіч.

Головний Обозний між іншим в тім листі пише:

"З цілої статті В.Липинського "Розкол серед Гетьманців" пробивається справді лише вельми недужий стан пановного автора, особливо подразнення амбіції і лише амбіції".

Закінчується той лист такими уступами:

"Признаючи за Липинським велики заслуги і працю для нашої України, признаючи йому великий розум і патріотизм, вложений в наше Державницьке Діло, ми не сміємо далі забувати його власної науки, яку він так прекрасно в приватних листах до нас про вірність живучому Родові Гетьманському спредізував. Та наука так була ним не раз висловлена: "Хоч би навіть Гетьман зробив щось таке, що мені і іншим здавалось би "карігідним", "влим" ділом, навіть "арадом", то я стою при Гетьмані далі вірно, бо иншого виходу не бачу, приймаючи, що все, що зробив Гетьман, зробив для добра справи". Тому, дорогий Мене Докторе, не годжуся тепер з закликом П.В.ЛИПИНСЬКОГО, що "ми не маємо кандидата на Гетьмана України" і не годжуся з Вами. Коли Ви питаєте мене в листі "по якій стороні я стою", то я Вам відповідаю Я маю Гетьмана і легальний Гетьманський Рід і стою при ним вірно до смерті, а принаймні доти, доки той Гетьман не звільнить мене із зложеної йому мною присяги. Бо не я Липинському, а живому Гетьманові Українці і його Гетьманському Родові я до смерті вірність присягав.

Володимир БОСКИЙ".

В тім же числі "Січі" надруковано два "Комуніката" ч.ч. 1 і 2-е, за підписами пояковника О.Шаповала і Головного Обозного В.Босого, з котрого слідує, що холодні відносини між проводом обох Січових Організацій, які повстали за часів Отаманства Д-ра Ст.Гриневецького, перемінникися тепер на дружну співпрацю їх.

Так Комунікат ч.1-е повідомляє, що "Провід Канадійських Січей шукає опертя о Головну Центральну Гетьманських Січей в Шікаго", а крім того, як слідує з "Комунікату" ч. 2-е обидві організації "прийшли до переконання, що краще мати один добре zorganizований орган пресовий для обох тих Січових Областей, ніж два слабі".

Для того видання органу "Канадійська Січ" припинається і відтепер як Канадійську Січову організацію, так і Січову організацію Сполучених Держав Америки обслуговуватиме один орган "Січ", що виходить у Шікаго.

Таким чином, обидві організації Гетьманських Січей в Америці так само, як і всі Гетьманські Організації в Європі дали рішучу одсіч румунницьким спробам хорої людини. Зо всіх розкиданих по широкому світові організованих гетьманців знайшлося ледве кілька одиниць, що відгукнулася на доклик до повстання занедажувавшего на тяжку хворобу колишнього провідника Гетьманського Руху.

Дійсні причини повстанчої акції - хвороба і персональ на амбіція - були прикриті "ідеологічними мотивами".

Віримо, що поодинокі гетьманці згодом усвідомлять дійсний стан справи. Тоді поворот їх до об'єднаної родини Гетьманців будемо вітати ми так щиро, як приймав онисаний в Біблії батько, свого блудного розкаяного сина.

Момент цей був першим серйозним іспитом для організаційної і виховуючої сили гетьманської ідеї наших часів. Іспит цей гетьманська ідея витримала блискуче.

І коли В.Липинського навістить світла хвилинка, то він муштима з задоволенням признати, що роки його тяжкої творчої праці не пропали марно, що він своїми поповненнями в хвилини непритомності хибними і злочинними кроками не зміг знищити того доброго, до чого спричинилася в великій мірі його колишня праця.-

-----+-----

НЕОФІЦІЙНА ЧАСТИНА.

"Саботаж" і "нацифікація".

Протягом цілих двох місяців східна українська Галичина була тереном подій, які цілком перенесли нас у XVII століття, і які в ближчих до нас часах мали собі аналогію хіба в тім, що діялося на Великій Україні в 1920-21 роках, коли більшовики "вогнем і мечем" утихомирювали селянські повстання: Польська влада при помочи військових ексзекуцій утихомирювала... хтось запитав би - що? Узброєне повстання? - Ні. Не було ніякого повстання, були факти підпаду невідомими справами приватного майна і нападів на низчих агентів адміністрації, факти, які польська влада і преса не зовсім влучно охрестили іменем "актів саботажу". Яко репресія за ці "акти саботажу" до тих повітів, де ці акти мали місце, насилались поліцейні і військові відділи, які карали населення способом драгонад в часів Людовика XIV.

Одночасно з тим польська влада закрила ряд українських гімназій, - серед них одну з найстарших - тарнопільську, теж яко репресія за те, що учні цих гімназій були зацікавлені в участі в актах саботажу і в неохайності супроти держави. Заходи з боку голови греко-католицької церкви митрополита А.ШЕНТИЦЬКОГО перед варшавським урядом - змягчити ці репресії, успіху не мали.

Навіть пастирський лист усіх єпископів греко-католицької церкви в Галичині до населення був владною сконфікований, немов якась революційна з'ява .

В результаті репресій, які супроводились ще цілим рядом арештів серед українських соймових послів, політичних діячів і адвокатів, повстала серед українського населення паніка і самозрозуміле обурення проти режиму, який таким способом за вчинки окремих людей карає ціле населення. Які почуття що-до самої держави виховує така політика "пацифікації", легко собі уявити.

Яке враження робить це на європейську публіку, видно з статей у чужоземній пресі, присвячених подіям у Галичині. Одна з тих статей - у берлінському " " носить пророчисту назву

Але роздумувати про доцільність такої політики та її наслідки, це діло самого того уряду, який її уживає. Ми ж хочемо сказати нашу думку з українського штандпункту. Ініціатива й виконання "актів саботажу", організація підпалів і окремих терористичних актів виходили від таємної української військової організації, т.зв.УВО, як офіційно про це повідомляє сама ця організація в своїм органі "Сурма" ч.9 за місяць вересень с.р.

Ми мусимо як найрішучіше осудити ту організацію і тих людей, які цих вчинків допустилися. Ми розуміємо, що в боротьбі з політичним противником, особливо дужим, можна уживати не тільки індивідуального терору, але і загальних збройних виступів аж до повстання включно, - але тільки тоді, коли це може мати вигляд на успіх і на безпосереднє полекшення становища народу, в інтересах якого повстання робиться. Нічого подібного не було в останніх часах у Галичині. Населення цього краю, змученого більш як півторадесятилітнім періодом війни і великих потрясень, ледве-ледве почало приходити до якогось спокою, почало знову організуватись, скріпляючи свої матеріальні і культурні позиції.

В парі з тим починало рости й політичне значіння українців під Польщею. Нерозважні виступи невідповідальних людей знищили здобуті надбання. Можна думати, що безглузду акцію підпалів і дрібного терору розпочали люди просто з якимсь спеціальним умислом викликати з протиположного - сильнішого в данім разі, боку репресії і збити населення з шляху органічної праці й накопичення сил і засобів для дальшої політичної боротьби. Українська сторона, яка слабша понесла на собі всі шкоди від нерозважних вчинків невідповідальних людей, і українська преса підводить тепер сумний для нас баланс "пацифікаційної" акції польських властей. Голоси з боку українського громадянства які відмежовувались від невідповідальних співців терористичних актів, мусимо признати, - пролунали не досить рішуче і в опізненням, розв'язуючи їм самим польському уряду руки: мовляв, справа йшла про оборону місцевого польського населення, територизованого українцями, які не спочувають цьому антипольському терору і всі несуть за його відповідальність.

"Саботаж" і "пацифікація" припали як раз на передвиборчий час і, розуміється, були зновні використані чинниками, в інтересі яких лежало не допустити українців

до збільшення своєї репрезентації в соймі і до скріплення свого політичного становища.

Одиноким відрядним явищем серед усіх цих сумних подій явилось передвиборче порозуміння українських партій між собою. Ця консолідація сил дала змогу українцям серед виїмково тяжких обставин провезти до сойму два десятка своїх послів. Хоч ці два десятка українських голосів не будуть мати реального значіння у варшавському соймі, але вони служать доказом, що в даних обставинах не терором і не безглуздим "актом саботажу" можна скріпити своє становище в чужій державі, а шляхом органічної творчої праці, яка неминуче принесе свої позитивні наслідки.

З часів великої війни і великої революції переживає українська нація на всіх своїх землях одну невдачу за другою. З цього факту мусимо витягти той висновок, що наші поразки є доказом нічого іншого, як нашої слабости. Не буває в історії, щоби слабші сили і гірше zorganizовані перемогали сильніших і ліпше zorganizованих.

Ми, українці - слабкі, очевидно не числом, тільки культурою, матеріяльними засобами, державною умідістю, організацією. Цього всього, що кожній нації дає силу, нам бракує. Надбати все це можемо тільки йдучи довгим шляхом упертої, тяжкої праці.

З БІЖУЧОЇ ХВИЛІ.-

/лист гетьманця до свого приятеля/.

Дякую Вам, що поділилися зі мною Вашими сумнівами і постаравсь, оскільки маю змогу, відповісти Вам на питання, які Вас турбують.... Розумію Вас, що болієте душою за С.Д.Г. в зв'язку з тими невизлуженими закидами і інсинуаціями, які робить по його адресі п.В.Д. в своєму памфлеті. Але, пригадайте собі, скільки брудних, огидних наклепів силалося на П.Г. до недавнього часу в українській і чужій пресі, лиш за те, що Він взявся до тяжкої й невдячної праці над відродженням української державности. Як зумів він перенести їх, то перенесе і виступ Д.

Що ж до самої справи Липинського, то звичайно справа це дуже й дуже сумна. Але мушу сказати, що ми тут головну шкоду від виступів Липинського бачимо не в тому, в чому бачите її Ви....

Вам здається, що як памфлет Д. в "Ділі", так і ті листи, що він розсилає по усіх усюдах, насичені якоюсь сатанинською злобою, брехнею і повні ганебних наклепів на

Я.П.Г., на своїх недавніх друзів та однодумців і загалом на всіх гетьманців, можуть, як що не розбити наш гетьманський рух, то принаймні нанести йому велику шкоду, бо мов люде можуть подумати, що все, що він пише, є правдою.

Я ж гадаю, що для кожної нормально-думаючої людини вся "творчість" теперішнього Дипинського, мусить видатись цілком нелогічною, не кажучи вже про те, що головні його "обвинувачання" дуже легко спростовуються очевидними фактами. Візьміть хоча би його закиди на адресу Я.П.Г. На кажу вже про те, що тут Л. перебирає на себе роль того, хто роздає гетьманські булави, упускаючи з очей один маленький факт - що гетьманський рух веде свій початок від реального факту існування гетьманської держави в 1918 році.

І обвинувачувати того, хто був фактичним гетьманом, в тому, що незадоволений цим, хтін за всяку ціну присвоїв собі це і звання Голови Ради Присяжних, принаймні смішно. Далі закиди Л. про недодержання П.Г. слова, яким він, перебираючи на себе фактичний провід гетьманським рухом, немов би зобов'язався в усьому слухати порад його Дипинського....

Але подумайте самі, не вже знайшлася б людина, яка беручи на себе таку важку справу, як керування цілим гетьманським рухом і всю звязану з цим відповідальність, звязала б себе в той же час зобов'язанням без застережень виконувати все те, що їй накаже одірваний цілковито від життя, прикований вже кілька років до ліжка Дипинський.

Звісно занадто було б це нелогічно, як що навіть самий факт цей не був би заперечений цілим рядом власноручних листів Дипинського.

Беручи на увагу все це, можемо напевно сказати, що в звязку з діяльністю Л. від нашого руху відійдуть лише ті, що або ідучи за Л. переслідують свої власні цілі, чи рахують себе в чимось уоподібленими нашим сучасним Центром, або ті може й дуже порядні люде, але в яких переважають емоції, які хочуть добачити в листі членів УСХД до Л. від 5.V.1930., в якому останні умовляють відійти від практичної організаційної праці, якусь образу Л. і тим самим ставлять особу Л. вище за справу. Щодо перших, то звичайно можна лише радити, що вони від нас відійдуть. Другі теж не можуть бути цінними для нас, бо відсутність в них уміння спокійно й розважливо трактувати факти, з якими вони зустрічаються в житті, раніше, чи пізніше заведе їх в глухий кут.

Все чесне, здорове, працездатне, можна вже зараз сказати, залишиться в нас. Тому зрештою виступи Л. звільнять наш рух від небажаних елементів.

Головне те, аби всі інтенсивно працювали і вийшли з стану стагнації, в який знаходився весь останній час наш рух через безладдя в Раді Присяжних, яке повстало головне в наслідок хвороби її тодішнього Голови В. Дипинського.

І доля гетьманського руху не залежить від діяльності Л., лиш від того, чи зуміємо ми, гетьманці, кожний в своїй сфері і в межах які дасть єдиний організаційний центр, розвинути максимум працездатності.

Звичайно хоч Л. не вдасться, як би цього хотілося нашим політичним противникам внести заколот в ряди організованих гетьманців, але це нітрохи не зменшує шкоди, яку принесли виступи теперішнього Л. українській національно-державній справі в її цілості. Хоч національно-державний рух український з кожним днем зростає й шириться, але хвилю його захищається - відсутність в ньому загально-признаних авторитетів. Таким авторитетом до недавнього часу був Л. Всі, навіть ворожі гетьманському рухові, щеде звикли дивитись на Л. знизу на гору. Всякий вважав, що ідеолог української гетьманської державности є людиною, що ніде і ні при яких обставинах не скривить душею, не відмовиться від своїх переконань.

Його безумовний талант, його гарячий заклик до об'єднання, до взаємної любови, до братерської єдності, його самовіддана праця для справи української державности, яку він провадив, не зважаючи на тяжку хворобу, все це не мог не викликати і в друзів і ворогів почуття глибокої пошани. Тепер все це зникло.

Сам, власними руками зруйнував Л. той образ, який ми самі допомогли створити - образ непохитного борця за справу державности людини, що зміє й може, коли це треба, поступитись всім для тої справи...

Із за подраженого самолюб'я в якійсь несамовитій амбіції, Л., цей апостол правди, за якого уважали його досі як забуває про правду, вигадує нестворені наклепи, лає своїх недавніх близьких співробітників і однодумців, оплює те, чому сам недавно поклонявся й до чого кликав інших...

І це все оправдує "ідеєю рятівання створеної ним державницької ідеології", на яку ніхто не робить замаху, противно - кожний з гетьманців гаряче бажає перевести в життя.

І тут у кожного, будь він гетьманець чи ні, мимоволі виникає думка, чи здібний загалом український нарід виділити з себе такі повноцінні одиниці, перед авторитетом яких хилився би кожний, одиниці, яких так багато посядають інші нації і без яких не може скристалізуватись, не може загалом існувати нація.

У кожного патріота українського, перечитавши памфлет Л., виникає трагічний сумнів: - невже ціле українство - какахахахаке таке багно, що все, навіть найліпше, що виростає з нього, є затруєне смертельною отрутою недержавности... Тут дежить головна шкода виступів теперішнього Л. Шкода, якої на жаль не дасться виправити ніякими поясненнями, що все те, що робить зараз Л., обумовлене в першу чергу його хворобою. Бо особисте життя й хвороби, нікого з сторонніх людей не цікавить....

Як з тою шкодою боротись? На наш погляд ніяк тут може бути один. Забути про "теперішнього" Л. і збільшити свою енергію для проведення в життя ідеї української гетьманської державности, яку так глибоко й талановито обгрунтував в своїх творах давнійший Л.

Лише тим шляхом вдасться нам здійснити мету, яку ми поставили собі й одночасно реабілітувати постать Л. в

в очах будучих українських поколінь, і змити в імені одного з, на жаль, таких нечислених видатних українських людей бруд, яким він сам себе заплямував...

Безпосередньо зв'язана з справою Л. є ще одна справа, за яку хотів Вам сказати кілька слів. В зв'язку з випадками і наклепами, які робить Л. на особу Я.П.Г. останній одержав дуже багато листів з висловами співчуття й запевненнями у відданості йому, одночасно в тих листах висловлюється надія на те, що П.Г. виведе наш рух на славний шлях і т.д. Звичайно в таких листах є добра сторона, бо безпосередній зв'язок зміцняє зв'язок окремих гетьманців з П.Г. і дає йому змогу пізнати ближче людей, яких завдяки умовам еміграційного життя не можна пізнати особисто. Але такі листи цілком не вичерпують с прями й головне стоять в протиріччі з нашим розумінням монархичного принципу й з способом реагувань, властивим гетьманцеві. Де в цих листах захист основного нашого принципу, захист "символа української державности, персоніфікованої в Особі Гетьмана?" Надіслання П.Г. листів з висловами співчуття і запевненням в своїй вірності це дуже добре, але пробачте цього за мало. Тут багато гарного почуття, але мало дійсного розуміння нашої ідеології. Гетьманці розуміють свої обов'язки так: Гетьмана порочать, напишемо йому листа з висловами співчуття, як що він щось накаже зробити, зробимо. Натомість гетьманці мусіли б думати й робити так: Гетьмана порочать, значить порочать нас, бо честь Гетьмана є честь нашою. Тому мусимо боронити себе організовано й послідовно. Треба щоб кожний гетьманець розумів, що боронячи честь Гетьмана всіма засобами, які дозволяють обставини, він боронить себе, бо особа Гетьмана є тою непорушною точкою в нашій справі, якої нікому чинити не вільно.

Відношення ж більшості гетьманців нагадує дуже поведінку колишніх вірноподаних в Росії до свого Імператора. Ці вірноподанні завжди чекали наказу з Петербургу, як треба поступити і не виявляли ніякої самодіяльності. Це ж є та охлократія, проти якої ми боремося. Натомість подивіться як реагує пересічний англієць на образу нанесену його королю; він не чекає наказу з Лондону, а сам знає, як йому треба поступати. Звичайно маємо тут особливі обставини, особливість яких полягає в хоробі Л. персонально невідповідальним за його вчинки. Але ж поза Л. є одиниці, які солідаризуючись з Л. і підтримуючи його тим самим несуть більшу за нього відповідальність за те, що робить і пише Л....

В зв'язку з згаданими листами не хотів Вам вказати на один момент. Покладаючи всю надію на самого Гетьмана, тим самим гетьманці складають на нього всю відповідальність за реалізацію нашої справи. Іншими словами: створить Гетьмана Українську Державу - честь йому і слава, не збудує - ганьба йому. Тут знов таки виступає той самий охлократичний погляд на основі нашої справи.

Ми ж маємо свої тимчасову конституцію /Наказ Г.У. на еміграції/, згідно якому Гетьман віддає себе цілковито служенню ідеї Української Державности. Гетьман може і мусить робити більше, ніж це зазначено в наказі, але Гетьман не є диктатором. Він не відповідає за наш рух. Відно-

відальність ця лежить на самій гетьманській організації і занорука успіху справи полягає в тому, чи здібна буде ця організація проявити той максимум праці й завзяття, які необхідні для реалізації наших ідей. Покладати всю надію на Гетьмана, що являвся в першу чергу репрезентантом Ідеї Української Северної Державности, значить признавати власну слабкість.

З цією пасивністю в наших рядах мусимо вести безощадну боротьбу, бо лиш тоді, коли кожний з нас гетьманців, кожний на своєму місці, організовано й дисципліновано проявлятиме максимум самодіяльності й активності, тоді лиш можемо розраховувати, що справа здійснення Української Державности буде мати успіх.

В ОБОРОНУ ВЕЛИКОЇ ІДЕЇ.-

"Один єсть тільки сьогодні Рід Гетьманський, що вже в XVIII столітті гетьманував, що відновив у році 1918 своє Гетьманство, що виріс з нашої традиції державної, що минувшиною своєю репрезентує державну минушину Української землі, і що має тому в а к о н н е право до Гетьманства - це Рід Гетьманський Скоропадських.

До послуху і вірності йому кличе всіх Українських Хліборобів і всіх українців інших класів оця книга".

Отак писав в 1926 р. В.К. Липинський до всіх українських людей, котрі хотіли б позбутися колоніального життя та замість нього сотворити українську Державу на своїй землі.

І продовжував: "Світогляд наш можна прийняти, або відкинути лиш в цілості - таким, яким він є".

В цілості світогляд цей приймали українські люди і творили гетьманські організації.

Здавалося не має сили, яка похитнула б ці перші мури Української Державности, а коли б і знайшлися, гетьманці, маючи міцне оперття в реальнім символі своєї Ідеї - Роді Гетьманським, могли б легко боронитися своєю ідеологією, в котрій для тієї самооборони було аж надто багато доказів, - що саме за гетьманцями українська політично-державна правда.

Серед тих доказів найбільшим є - наше ціле визначення Династії.

Воно, власне, творить головну істотну різницю між нами гетьманцями та іншими українськими групами минулого і сучасного нашого безрадінного політичного буття. Щоб не було боротьби за найкращих кандидатів, щоб асекуровати наші національні сили од самовирізування, щоб покінчити зрештою з все руйнуючою отаманією, ідеолог гетьманства завершує свій епохальний для українців труд кличем єднатися біля Роду Гетьманського Скоропадських, а для нашого покоління біля Єсновельможного Пана Гетьмана Павла Петровича Скоропадського.

Творець Гетьманської Легенди лише в той спосіб починає перемогати Український політичний хаос і дає укінченою позитивною ідейною теорією Української Держави початок новій силі - організації українських консервативних елементів. Тут заслуги В.К.Липинського Перед сучасними і майбутніми українськими поколіннями як найбільші. Здавна коєт, українство, дякуючи зусиллям великого інтелекту однієї людини, кінчає з самими тільки революційними ідеями, що починає воно розуміти вагу здержуючої революційний чин, сили і едначись біля пана Гетьмана, формує опір внутрішній Руїні.

Що ж сталося? Що примусило В.К. Липинського власними руками руйнувати діло цілого його життя? І тоді якраз, коли ідея Гетьманської України набирала характеру політичної офензиви: підхоплена "випадковими людьми" почала помітно ширитись, притягаючи до праці все нових апологетів Трудової Монархії?

Вся "вина" сновельможного Пана Гетьмана, як урядованого Голови, Ради Присяжних, полягала, як можна зрозуміти з опублікованого в "Ділі" листа В.К.Липинського, лиш в тому, що була признана без санкції також хворого буйного голови п.Липинського ~~християнської~~ Нова Управа. Хоч вона складалася із осіб найбільш авторитетних і сформована була ніби то в час, коли покликання Нової Управи було аж он як потрібне, но все ж таки на думку п.Липинського зроблено було порушення основи Гетьманської ідеології, і порушення це таке небезпечне, що автор "Розколу серед Гетьманців" почуваеться щасливим, "що смерті його не дочекалися" і дали йому змогу попередити українське суспільство перед небезпечкою "такого українського монархизму".

Тяжко хворий ідеолог гетьманства попереджує українське суспільство і разом з тим намагається сам зотаманізувати гетьманців, вириваючи з ідеї Гетьманства вісь, біля котрої, по його ж власних тверженнях, мала б обертатися українська політична стихія, вічно бурхлива; ту вісь, що не допустила б внутрішньої боротьбою "за найкращих кандидатів", загубити діло своєї Нехалежної Держави. Сталося так, що хворий творець ідеї українського політичного лицарства кількома рядками, витиснутими в часопису намагається перекреслити всю свою ідеологічну працю, котра з газетними доправками стає б змістом своїм рівною тим численним брошуркам українських революційних партій, що безслідно щезають в нашій одвічній політичній хаосі. Стала б наша ідея України такою, коли б на нещастя Українське законний для нас гетьманців Представник Гетьманського Роду в смертельній горячці дорогим нам хворим кинутий поклик "або, або" та "дав переконующий доказ відреченням раз на завжди від всяких носягань на Гетьманство".

"Раз на завжди" Перестала б існувати ідея Гетьманської України, і всі спроби її реставрувати топилися б в морі тієї монархічної ереси, котра зразу ж після опублікування В.К. ЛИПИНСЬКИМ "полічника" всім нам гетьманцям, в "Ділі", в ту ж мить пустила свій перший паросток, павно ще нашому хорому невідомий...

Певно, в часі отаких самих самозаперечень в минулому Українстві, колись український поет кричав в розпучі: "С, роде, суетний, проклятий, коли ти видохнеш?" Як же можна не кричати, коли ті, що поборували в українстві надміру "чуття і хамства", самі істерично вигукують перед безмежно терплячим зараз українським громадянством про "ванзейські пиріжки", якими підгодовують, "стягнувши туди для "крутість" "випадкових людей"? Яке почуття радості мусить наповнювати творця Української Гетьманської Легенди, коли голови гетьманських організацій /очевидно не найгірші серед відчуваних поклик В.К.Липинського українських людей/ за шклянку чаю з пиріжком "тратять честь, повагу і пуття".

Де подівся творець реального і єдиного можливо образу Великої України, котрий умів навіть про малу і підлу справу говорити і писати не лицарськи. Звідкіля цей ядерний стиль запальних агітаторів в початках Все-російської революції?

Хто з чесних наших земляків впізнає в тому злобно-му паншквлі буйного здорового В.К.Липинського?....

Незвичайно бальче писати уваги з приводу свого ж власного нещастя. Так тяжко, як над труном найдорожчого мертвого тяжко буває промовляти його найближчим. Тільки надія, що пара тих людей, котрі б наче то з великої любови до хорого лишилися біля нього, не дадуть йому ці уваги прочитати, дає мені сили в інтересах порятунку захитаної нашої Ідеї стати в оборону її. Найбільшим нещастям в моім житті було б, коли б я, безмежно відданий нашій ідеї Гетьманській, спричинився до погіршення недуги нашого таки вчителя, недуги, від катрої, як сам він пише, - "задихаюся".

Але ж і ми всі задихаємося від тієї політичної недуги, котру спричинив В.К.ЛИПИНСЬКИЙ, і коли відновимо, так тільки в цілях найкоршого свого видужання. Хай же мені буде пробачено, коли і я звиваю твердих слів в оборону Правди.

Як один із учасників Першого З'їзду Гетьманців, я використав час того з'їзду щоб добросовістно розідратися в порушеній В.К. Липинським в "Ділі" справі. Чому п.Липинський погірдливо згадує, що "справою В.Липинського займалися там майже півтори добя", це очевидно міг би пояснити лише він сам. Поставилися ми на з'їзді до тієї справи з як найбільшою увагою, котрої авторитет творця Гетьманської ідеології од нас вимагав. І все ж таки з'їзд однодушно та без найменшого натиску "аранжарів", признав нарацію хворого. Признав і з боєм ухвалив відповідні резолюції в справі великого нещастя для сьогодняшнього Гетьманського руху. Ті резолюції з поваги до найбільшого Гетьманця, зараз тяжко хворого, не були оголошені. Та, на жаль, знайшлися люди без серця і засмутили тяжкі дні В.К.Липинського. Засмутили і нас всіх, болючих над тими неправдами, котрі в горячці хорій собі снує і за допомогою вікчемних амбітників публікує.

Але помиляються, радіючи передчасно, наші противники.

Краса Образу Гетьманської України переможе часові кризи в гетьманській організації і дасть нам, вірним нашому "світогляду в цілості", силу на радість безмежно терплячому століттями Українству раніш чи пізніш могутно Україну збудувати, бо "є тільки одна Україна і один її Правний Гетьмане".

До ще тіснішого єднання навколо одного Гетьмана я ключу в ці невеселі для нас дні своїх співробітників-хліборобів.

В. М У Р А Ш К О.

30.X.30.

Ч О Г О В Ч И Т Ь І С Т О Р І Я .

В умовах безпросвітної емігрантської буденщини, де все є можливе, де поволі зникають межі між дозволеним і недозволеним, дуже корисно буває інколи заглянути в минули. В позитивних творчих моментах своєї і чужої історії знаходимо ліки на сучасні наші хороби, знаходимо стимули до дальшого витривання на своїх моральних позиціях, імунізуємо себе від емігрантського розкладу і гнилі. Так і тепер, читаючи останній допис ідеолога українського легітимізму, де він з якимсь незрозумілим сентиментичним захопленням обкидає болотом того, в кому весь час учив нас бачити живий символ ідеї суверенної української державності, мимоволі пригадується одна повна драматизму сцена з історії Італії.

Головні діючі особи в цій сцені будучий король Італії, Віктор Емануїл і шеф його кабінету міністрів граф Каміо Кавур, в якому справедливо бачать межі творця об'єднаної Італії. Відбулася вона невдовзі після бою біля Сольферіно, в якій об'єднані армії П'ємонту і Франції перемогли австрійську армію. Їя перемога була результатом цілої попередньої діяльності Кавура, як міністра П'ємонту.

Поставивши своєю метою здійснення мрій найбільших італійських патріотів, Кавур розумів, що лише монархія зможе об'єднати всі такі відмінні, від віків між собою воюючі італійські провінції, і що лише королівський авторитет можна протиставити амбіціям численних італійських отаманів. Тому відразу справу визволення Італії Кавур зв'язав нерозривно з Савойською династією, пануючою в маленькому П'ємонті. Всю свою колосальну енергію скерував Кавур на зміцнення рідного П'ємонту, на збільшення міжнароднього його престижу і на активне зацікавлення італійськими справами якоїсь великої держави, спираючись на активну допомогу котрої міг лише зважитись П'ємонт на війну з могутнім окупантом. Нарешті, після довгих аусій, Кавуру вдалося намовити Наполеона III виступити в обороні П'ємонту і розпочати війну з Австрією.

24-го червня 1895 року союзні армії Півномонська і Французська перемогли австрійців коло Сольферіно. Але вже 8-го липня до Кавура, що лишився в столиці, доходить тривожна звістка про те, що Наполеон наміряється розпочати переговори про замірення з переможеним ворогом. негайно Кавур іде в штаб півномонської армії до короля і тут в жакон довідується, що чутка про замірення правдива. Більше того, він довідується що король дав свою згоду на переговори, не бажаючи вважувати собі могутнього союзника.

Кавур довідується про умови миру вже після його підписання від свого коронованого патрона. І тут між ними відіграється дуже драматична сцена, якій так описує один з біографів Кавура:-

"Ваша величність, - каже схвилюваний Кавур, перечитавши умови миру, - Ви не можете підписати цього..... Вашим обов'язком є навіть без допомоги Франції продовжувати боротьбу. Якщо Ви будете переможеним, так щож, тоді Ви мусіте зректися престолу".

На цьому його король перериває: "Досить я не дозволяю Вам говорити, повторювати Ваші вчорашні безвличности". - "В такому разі я прошу Вашу величність про демісію". "Я згоден. Ви можете вийти...."

Кожний, хто трохи ознайомлений з історією Італійського державного відродження і ролей, яку в ньому відіграв Кавур, може зрозуміти весь трагізм його становища після неважкої нещастя.

Італія мала й окрім Кавура своїх великих патріотів, і досі кожен італієць з пієтизмом згадує імена Маджніні, Гарібальді та інших борців за визволення. Але всі вони були в чергу чергу революціонерами. Зв'язуючи справу національно-державного відродження з європейською революцією вони не могли імпонувати своєю діяльністю європейській громадській opinio і залишилися в її очах небезпечними для загального спокою змовниками. І лише з приходом до політичної праці Кавура, боротьба італійців увійшла в нову фазу. Кавур, цей "великий реаліст", як слушно називають його історики, зумів рішуче порвати з революційною традицією, поклавши в основу боротьби за визволення об'єднуючий монархічний принцип; тим самим йому вдалося зацікавити італійською справою поважні європейські політичні чинники, без допомоги яких тоді не можна було надіятися на успіх.

Півномонська і французська армії перемогли австрійців, вся Італія готова повстати на захист своєї свободи, і тут раптом король одним розчерком пера зводить на нівець все те, чого протягом десятиліть невпинної праці вдалося досягти Кавуру. Більше того, той кому Кавур уготовив італійську корону, кому він допомагав стати в короля маленького Півномонту, володарем великої держави, викидає його за двері.... Здавалося би, що все уривало Кавура до як найгострішого виступу проти короля, який своїм підписом під мирними умовами, немов злегковажив криваві жертви, що їх вже принесла Італія на вівтар своєї свободи. Беручи на увагу ентузіазм

яким була охочення ціла Італія, Казуру легко можна було оправдати кожну свою неохочність супроти короля. Але Казур не став на цей шлях. Він міг, коли цього було треба, говорити королеві в очі гірку і часто неприємну для останого правду, але не міг він понизити справу, за яку боронявся бунтом супроти того, хто був найвищим репрезентантом цієї справи.

Він знаходить в собі моральну силу вірити й спокійно чекати моменту, коли король знову покличе його до праці.

Як знаємо, йому не прийшлося довго чекати і вже досі через ці впроки ми бачимо Казура знову Президентом Ради Міністрів....

"Наласка є великим моральним іспитом для державних мужів", каже біограф Казура. Як бачимо, Казур цій іспит блискуче витримав і тим самим дав нам найшляхотніший приклад поведінки дійсного монархиста. Во незалежно від часу, обставин і місця, основним фундаментом монархічної держави й кожного Монархічного руху є вірність тому, кого вони уважають своїм монархом.

В цій вірності, що містичним зв'язком зв'язує монархистів з монархом і поміж собою, є сила кожного монархічного руху. Й перевага над всякими іншими політичними рухами. І на українським гетьманцям-державникам варто застати, що вірність Гетьманові є передумовою реалізації існуючої тим часом лише в ідеї Української Державності.-

-----

3 ЛИСТУВАННЯ ГЕТЬМАНСЬКОЇ УПРАВИ.-

В зв'язку з виступом в "Ділі" В.К.Липинського й чуток про ніби то "розкол" серед гетьманців, цілий ряд гетьманських організацій й окремих гетьманців надіслав до Гетьманської Управи листи, в яких наїринучим способом осуджує виступ В.К.Липинського, відмежовується від його вчинку і підкреслює свою вірність "єдиному й єдиному Пану Гетьману і послух Гетьманському Проводові".

Так одна група гетьманців заявляє, що ні про які "Розколи" не може бути й мови". Далі та ж група пише "Ми й надалі йдемо за Єдиною й Єдиною Паном Гетьманом Павлом Скоропадським і його Родом, що є персоніфікацією ідеї суверенної Української Держави і Соборності її Земель. І надалі підвалиною нашого гетьманського руху - є ідеологія Української Краї сократичної Монархії, зформулована свого часу В.К.Липинським в його "Листах до братів Хліборобів".

Інша група гетьманців, осудивши вчинок В.К.Липинського, як заперечення того, що він сам до цього часу проповідував, висловлює "своє гаряче почуття відданості його Світлості Єдиному й Єдиному Пану Гетьманові" і просить вірити, що "надні сили, а тим більше "виступи" окремих осіб в характері "єдиних", чи "не єдиних дорадників", що нама-

гаються за для власних амбіцій робити шкоди нашому Ділові не зіб'ють нас з раз прийнятого і наміченого шляху.

Третя група заявляє: "Твердо та непохитно віримо в правоту нашого гетьманського Діла, і віри нашої не в стані розхитати ні "виступи", ні накази кого б то не було; чи то наших одвертих ворогів, чи то осіб, які вчора брали діяльну та відповідальну участь у Гетьманському русі.

Заколот, який намагається спричинити пан В.К. Липинський, приведе нас - рядових гетьманців - до одноставного рішення: ще цільніше, як до сьогодні ступити наші ряди і з більшим усердям, та самопосягтою виконувати наші обов'язки організованих гетьманців.

За для браку місця редакція Бюлетеню не може вмістити в цілості ані навіть в уривках надісланих колективних і індивідуальних листів.-

-----+++++-----

Поштова адреса:
